

2016
CERTIFIERINGSREGLER FÖR

BIOGÖDSEL

SPCR 120

Abstract

Certification rules for digestate from biowaste by the quality assurance system of Swedish Waste Management

After permission from the Technical Research Institute of Sweden (SP), manufacturers may use the quality label "Certifierad Återvinning" of the Swedish Waste Management and Recycling association to mark their product. Before a marking permit is given, it must be verified that the product fulfils the requirements contained in a standard, or equivalent, recognised by SP. An agreement must also be made concerning continuous quality control of the product.

This certification rules, SPCR 120, contains the quality requirements for certified reuse of digestate from biowaste.

Continuous quality control is performed mainly by the manufacturer. The manufacturer's control is checked through inspections made by SP. These inspections are carried out at the plant. The main purpose with the control is to see that the quality requirements for certified reuse of digestate are fulfilled.

Innehållsförteckning

Förord	7
1 Inledning.....	8
1.1 Allmänt om certifiering vid SP	8
1.2 Certifieringsreglernas omfattning	8
1.3 Definitioner.....	9
2 Villkor för certifiering av biogödsel.....	12
2.1 Allmänt	12
2.2 Ansökan	12
2.3 Kvalifikationsår.....	12
2.4 Giltighetstid för certifikat	13
2.5 Ändring av certifierad produkt.....	13
3 Systemkrav och tekniska krav	14
3.1 Substrat.....	14
3.2 Andrapartsrevision	15
3.3 Leverans och transport.....	15
3.4 Mottagning	16
3.5 Behandlingsprocess.....	16
3.6 Distribution av biogödsel	16
3.7 Krav på slutprodukt.....	16
3.8 Innehållsdeklaration	18
3.9 Råd och anvisningar för användning av biogödsel.....	19
4 Tillverkarens egenkontroll	21
4.1 Allmänt	21
4.2 Organisation	21
4.3 Ledningens genomgång av egenkontrollen	21
4.4 Utbildning av personal	21
4.5 Styrning av dokument	22
4.6 Provning och kontroll.....	22
4.7 Behandling av avvikande produkter	23
4.8 Anvisningar för märkning	23
4.9 Hantering av färdiga produkter	23
4.10 Spårbarhet	23
4.11 Förebyggande åtgärder.....	23
4.12 Korrigerande åtgärder.....	23
4.13 Klagomål	23
4.14 Kvalitetsdokument – journalföring	23
4.15 Inrapportering till Avfall Web.....	24

5	SPs övervakande kontroll.....	25
5.1	Genomförande.....	25
5.2	Provning och kontroll.....	25
5.3	Åtgärder om produkt eller granskningen av egenkontrollen blir underkänd.....	25
5.4	Rapportering.....	25
6	Övriga villkor för certifiering.....	26
6.1	Allmänt	26
6.2	Revidering av certifieringsregler.....	26
6.3	Certifikatsinnehavarens ansvar.....	27
6.4	Rätten att använda märket.....	27
6.5	Certifikat	27
6.6	Återkallande av certifikat	27
6.7	Åtaganden vid återkallande av certifikat	27
6.8	Återlämnande av certifikat.....	27
6.9	Kontrollorganets ansvar.....	28
6.10	Sekretess	28
6.11	Överklagande.....	28
6.12	Avgifter	28
7	Referenser.....	29

Bilagor

Bilaga 1a	Substrat	31
Bilaga 1b	Tillsatsmedel och processhjälpmedel.....	31
Bilaga 2	Provtagning och analys av biogödsel.....	32
Bilaga 3	Krav på smittskydd för olika anläggningskategorier.....	35
Bilaga 4	Utformning av märket för certifierad biogödsel	41
Bilaga 5	Obligatoriska parametrar i Avfall Web.....	42

Förord

Dessa certifieringsregler anger villkor för certifiering, tekniska krav och krav för fort-löpande kontroll för certifierad biogödsel. Denna version av reglerna innehåller, förutom uppdateringar av hänvisningar och redaktionella justeringar, även ändringar i texten om GMO (kapitel 3.1.2), andrapartsrevision (kapitel 3.2) samt om synliga föroreningar (kapitel 3.7.3).

Tekniska krav enligt kapitel 3 har tillsammans med krav på fortlöpande kontroll enligt kapitel 4 och 5 tagits fram av Avfall Sverige i samarbete med bl.a. SP – Sveriges Tekniska Forskningsinstitut, Sweco, Dansk Jordförbedring och SLU. Certifieringen utförs av SP Certifiering enligt kapitel 2.

Den fortlöpande kontrollen består av tillverkarens egenkontroll och SPs övervakande kontroll. Egenkontrollen omfattar bl.a. provning av färdig biogödsel. SPs övervakande kontroll utförs vid besök hos tillverkaren och omfattar granskning av tillverkarens egenkontroll.

Certifieringsreglerna bygger på gällande standarder och kriterier beskrivna i RVF-rapport 99:2 (AFR-rapport 257) ”Sjösättning av certifieringssystem för kompost och rötrest” [1]. För att certifieringsreglerna ska vara så aktuella som möjligt gör styrgruppen för Certifierad återvinning en årlig översyn. Aktuell upplaga av certifieringsreglerna finns att hämta på Avfall Sveriges webbplats www.avfallsverige.se. Andra dokument som ligger till grund för certifieringsreglerna är aktuell version av bl.a. lagstiftningen rörande animaliska biprodukter [2], [3] samt Naturvårdsverkets allmänna råd om metoder för yrkesmässig lagring, rötning och kompostering av avfall [4].

Till reglerna finns en vägledning som förtydligar och tolkar certifieringsreglerna. Dokumentet finns för nedladdning på Avfall Sveriges webbplats.

Att certifieringsreglerna är relevanta säkerställs genom beslut i styrgruppen för Certifierad återvinning. Styrgruppen sammanträder minst fyra gånger om året. Det har lagts stor vikt vid att så många intressenter som möjligt ska vara representerade i styrgruppen och för tillfället är både tillverkare, användare, berörda branschorganisationer och experter representerade.

Denna utgåva ersätter certifieringsreglerna som trädde i kraft 2015-02-01, version 2015.

Ola Palm
Ordförande, Certifierad återvinning

Weine Wiquist
VD, Avfall Sverige

1 Inledning

1.1 Allmänt om certifiering vid SP

Certifierad återvinning innebär ett bestyrkande från en oberoende tredje part att en produkt uppfyller krav ställda i standard eller annan form av specifikation. Syftet med certifieringssystemet är att skapa och erbjuda produkter på marknaden som gemensamt håller hög kvalitet och uppfyller de krav som ställs.

Kraven ställs i speciella certifieringsregler (SPCR), som tas fram för varje område. Innan certifiering påbörjas skall certifieringsreglerna diskuteras med berörda intressenter, utom i de fall reglerna helt bygger på myndighetsföreskrifter, för att sedan godkännas av SPs certifieringsstyrelse. Detta förfarande innebär att certifieringen grundas på regler som är väl genomarbetade, relevanta och förankrade.

Certifieringen handläggs av en från provning och kontroll skild enhet på SP, SP Certifiering. Enheten är underställd en certifieringsstyrelse med representanter från berörda industriområden. Styrelsen kan tillsätta expertgrupper för olika produktområden, t.ex. tekniska utskott. Certifiering av produkter vid SP bedrivs i enlighet med SS EN 17065 [5].

Produkter som efter en inledande bedömning med bl.a. provning, visar att de uppfyller ställda krav kan certifieras av SP. Detta bekräftas genom certifikat, vilket vanligtvis bl.a. innebär tillstånd (licens) att använda ett certifieringsmärke. En fortlöpande kontroll, bestående av tillverkarens egenkontroll och SPs övervakande kontroll, ska säkerställa att kraven uppfylls under certifikatets giltighetstid.

1.2 Certifieringsreglernas omfattning

Dessa certifieringsregler avser frivillig certifiering av biogödsel, baserat på rena källsorterade biologiskt lättnedbrytbara substrat, med avseende på krav gällande: ingående substrat, leverantörer, insamling och transport, mottagning, behandlingsprocess, slut-produkt samt ”Innehållsförteckning” och ”Råd och anvisningar för användning av bio-gödsel”. Certifieringsreglerna är främst skrivna för biogasanläggningar, men reglerna kan även vara tillämpbara på våtkomposteringsanläggningar i den mån de behandlar substrat som är godkända enligt dessa certifieringsregler.

Certifieringsreglerna uppdateras kontinuerligt via styrgruppen.

Observera att biogödsel tillverkad av avloppsfraktioner ej omfattas av reglerna.

Det är inte syftet att i detta skede certifiera färdiga blandningar där andra material ingår utöver rötrest från biologiskt avfall. En blandad produkt som innehåller certifierad bio-gödsel får bära certifieringssystemets märke även om inte slutprodukten omfattas av systemet.

Certifieringsreglerna är baserade på resultat från projektet ”Kvalitetssäkring av kompost och biogödsel från organiskt avfall”. Rapporter från detta projekt, bl.a. RVF rapport 99:2 ”Sjösättning av certifieringssystem för kompost och rötrest” [1], kan beställas från Avfall Sverige på följande adress:

Avfall Sverige • Prosgatan 2 • 211 25 MALMÖ

Andra dokument som ligger till grund för certifieringsreglerna är Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 21 oktober 2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter (ABP) som inte är avsedda att användas som livsmedel [2], Kommissionens förordning (EU) 142/2011 om genomförande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 25 februari 2011 [3] samt Naturvårdsverkets handbok med allmänna råd angående metoder för lagring, rötning och kompostering av avfall [4].

1.3 Definitioner

Andrapartsrevision

Revision som den certifierade anläggningen utför för att kontrollera sina substratleverantörer för att säkerställa kvaliteten på substrat och biogödsel.

Animaliska biprodukter

Hela kroppar eller delar av kroppar från djur, produkter av animaliskt ursprung eller andra produkter som fås från djur och inte är avsedda som livsmedel, inbegripet ägg, embryon och sperma [2].

Besiktningensorgan

Organisation med behörighet att utföra besiktning och provning på uppdrag av certifieringsorgan.

Betesmark

Mark som är täckt med gräs eller annan växtlighet och som regelbundet används för betning.

Biogödsel

Gödselmedel som bildas efter rötning av organiskt material från livsmedel- och/eller foderkedjan t ex rena källsorterade avfallsslag, stallgödsel, grödor och skörderester.

Certifierad biogödsel

Biogödsel certifierad enligt regelsystemet för Certifierad återvinning, SPCR 120.

Certifieringsorgan

Organisation med behörighet att utföra besiktning och provning samt utfärda och återkalla certifikat.

Distributör

Juridisk person som enligt avtal med tillverkare levererar biogödsel till slutanvändare.

Egenkontroll

System för att kontrollera sin verksamhet, vilket inkluderar provtagningar och dokumenterade rutiner som upprättas för att säkerställa att avsedd kvalitet på produkten uppnås.

Kvalifikationsår

Certifikat kan medges tidigast efter ett års kontroll, ett så kallat kvalifikationsår. Kvalifikationsåret startar vid första besiktningstillfället.

Källsortering

Sortering eller separering av avfall på samma plats där avfallet uppkommit, till exempel i hushållet.

Leverantör

Juridisk person som enligt avtal med tillverkare levererar substrat till en anläggning.

Mag- och tarminnehåll

Innehåll från däggdjurs och strutsfåglars mage och tarmar [3].

Matavfall

Alla typer av matavfall, inklusive använd matolja, från restauranger, storkök och andra typer av kök, inbegripet centralkök och hushållskök. Detta substrat omfattas bara av ABP-förordningarna om det är avsett att gå vidare till en biogasanläggning [3].

Naturgödsel

Alla slags exkrementer och/eller urin från produktionsdjur, utom från odlad fisk, med eller utan strö [2].

Opartiskt organ

Organisation som saknar intressen i tillverkarnas och användarnas verksamhet.

Parti

Avser en avgränsad mängd med homogen sammansättning som har verifierats och som producerats under en definierad tid. I normalfallet är ett parti den mängd biogödsel som producerats under den tid som en samlingsanalys representerar.

Process

Samtliga steg under behandlingsprocessen från substrat till biogödsel.

Processhjälpmedel

Tillsats som är avsedd att underlätta eller möjliggöra steg i behandlingsprocessen. Tillåtna processhjälpmedel anges i Bilaga 1b.

Produkt

Med produkt i dessa regler avses biogödsel i leveransklart skick före inblandning av tillsatser som torv, mineralgödsel etc.

Rötrest

Samlingsnamn för gödselmedel som bildas efter rötning av organiskt material. Beroende på ursprung benämns rötresten olika; biogödsel (från samröttningsanläggningar och gårdsbiogasanläggningar) och röt slam (från avloppsreningsverk).

Slurry

Pumpbar blandning av substrat, som efter behandling i en förbehandlingsanläggning eller direkt, kan rötas i en biogasanläggning.

Substrat

Biologiskt lättnedbrytbart material som används för produktion av biogas och biogödsel genom rötning.

Tillsatsmedel

Tillsats som är avsedd att förbättra slutproduktens kvalitet. Tillåtna tillsatsmedel anges i Bilaga 1b.

Tillverkare

Juridisk person som producerar biogödsel.

Transportör

Juridisk person som ingått ett transportavtal med tillverkare eller på uppdrag av kommun eller organisation samlar in och/eller transporterar substrat och biogödsel.

2 Villkor för certifiering av biogödsel

2.1 Allmänt

Villkoren för certifiering av biogödsel anges i detta kapitel, där de generella reglerna för certifiering enligt "Sjösättning av certifieringssystem för kompost och rötrest", RVF Utveckling, Rapport 99:2 [1], har utgjort förebild. Villkoren är fastlagda av en styrgrupp som är brett sammansatt med representanter från olika delar av branschen såsom anläggningar, myndigheter, livsmedelsorganisationer samt jordbruksbranschen. Villkoren revideras vid behov. Innan certifikat kan utfärdas görs en inledande bedömning av produkten och av den fortlöpande kontrollen under ett kvalifikationsår. Certifikat gäller därefter bl.a. under förutsättning att den fortlöpande kontrollen fungerar. Övriga villkor framgår av kapitel 6.

2.2 Ansökan

Ansökan om certifiering skall ske skriftligen och kompletteras under kvalifikationsåret med:

- tekniskt underlag (provningsrapport(er) mm.)
- beskrivning av tillverkarens egenkontroll
- förslag till märkning enligt kapitel 2.3.5

2.3 Kvalifikationsår

Kvalifikationsåret startar när besiktningsorganet utför den första besiktningen. För ytterligare produkter som skall certifieras krävs inte något nytt kvalifikationsår.

I den inledande bedömningen granskas insända handlingar mot kraven enligt dessa regler. När bedömningen är klar och den sökandes underlag bedöms uppfylla kraven skall besiktningsorganet genom besök hos tillverkaren kontrollera att den redovisade egenkontrollen uppfyller kraven enligt kapitel 4. En första hygieniseringsbesiktning görs också under kvalifikationsåret. Allt detta sker under kvalifikationsåret med den frekvens som anges i Bilaga 2. Om både egenkontroller och opartiska kontroller uppfyller kraven enligt kapitel 4 och 5 tecknas ett avtal mellan tillverkaren och certifieringsorganet om fortlöpande kontroll. Därefter utfärdas certifikatet.

2.3.1 Produktion under kvalifikationsåret

Under förutsättning att produkten är godkänd (se kapitel 3.7) kan produkt, producerad under kvalifikationsåret, betraktas och hanteras som certifierad produkt. Produkten får dock inte bära certifieringsmärket förrän kvalifikationsåret är fullbordat och certifikatet är utdelat till tillverkaren.

2.3.2 Underkänd produkt under kvalifikationsåret

Om en produkt blir underkänd (en eller flera gånger) under kvalifikationsåret, utan att en adekvat förklaring kan ges till orsaken och utan att problemet som orsakade kvalitetsbristen har åtgärdats, skall kvalifikationsåret startas om.

2.3.3 Tekniskt underlag

För aktuell produkt skall sökanden redovisa ett tekniskt underlag som skall innehålla följande information:

- ”Innehållsdeklaration” enligt kapitel 3.8 och ”Råd och anvisningar för användning av biogödsel” enligt kapitel 3.9.
- Provningsrapport, som skall visa att kraven enligt kapitel 3.7 uppfylls och vara baserad på provning under kvalifikationsåret.
- Processbeskrivning, där tillverkaren skall beskriva sin behandlingsprocess, t.ex. vilka enheter som ingår och var tillverkningen sker.

Provning skall vara utförd av laboratorium som är ackrediterat för aktuell provnings-metod.

2.3.4 Fortlöpande kontroll

Den fortlöpande kontrollen skall säkerställa att certifierade produkter fortlöpande uppfyller kraven i dessa certifieringsregler. Den skall bestå av en andrapartsrevision enligt kapitel 3.2, en egenkontroll enligt kapitel 4 som tillverkaren utför samt en övervakande kontroll enligt kapitel 5. Den fortlöpande kontrollen skall fastställas i avtal mellan tillverkare och certifieringsorganet.

2.3.5 Märkning

De produkter som är certifierade enligt systemet har rätt att bära märket ”CERTIFIERAD ÅTERVINNING”. Märkets utseende framgår av Bilaga 4.

Produkter, följesedlar eller dylikt som förses med certifieringssystemets certifierings-märke skall även innehålla uppgifter om certifikatets nummer, namnet på innehavaren av certifikat, produktnamn och tillverkningsnummer/datum eller motsvarande. Märkningens utformning skall godkännas av certifieringsorganet.

En jordblandning som innehåller certifierad produkt får bära certifieringssystemets märke. Förutsättningarna är att det tydligt framgår att endast biogödseln är certifierad, samt att andelen certifierad biogödsel i blandningen finns angivet. Det skall klart framgå att enbart biogödseln är certifierad.

2.4 Giltighetstid för certifikat

Giltighetstiden för certifikat är fem år. På grundval av bl.a. rapporter från övervakande kontroll kan giltighetstiden förlängas efter ansökan från certifikatsinnehavaren.

2.5 Ändring av certifierad produkt

Innehavaren av certifikat är skyldig att före ändring av substrat (som inte entydigt kan klassificeras enligt Bilaga 1a) eller behandlingsprocess underrätta certifieringsorganet, som avgör om ändringen är av sådan art att den kan godtas utan förnyad provning, kontroll eller revidering av certifikat.

3 Systemkrav och tekniska krav

3.1 Substrat

Rena källsorterade biologiskt lättnedbrytbara substrat från exempelvis:

- Parker, trädgårdar och andra grönytor
- Växthus, handelsträdgårdar och liknande
- Hushåll, storkök och restauranger
- Livsmedelsindustrier
- Livsmedelsrelaterad detaljhandel och grossistverksamhet
- Livsmedelsrelaterad förädlings- och förpackningsindustri
- Lantbruk

Exempel på substrat som inbegrips ges i Bilaga 1a.

Ingående substrat är avgörande för produktens kvalitet. Potentiellt skadliga ämnen skall därför undvikas. Tillverkaren skall utöva en sådan styrning så att innehållet av oönskade ämnen minimeras.

Sådana material som på grund av innehåll av skadliga och främmande ämnen, som väsentligt påverkar kvaliteten negativt på biogödseln eller som inverkar negativt på acceptansen för återvinningssystemet eller slutprodukten, är inte lämpliga som substrat. Om anläggningen avser att ta emot och behandla ett för dem nytt substrat ska innehållet kontrolleras. Kontrollen avser i första hand metallinnehåll, det kan antingen kontrolleras genom leverantörernas egen innehållsförteckning eller att provtagning sker av aktuellt substrat.

Om rötning av animaliska biprodukter (ABP), kategori 2 (enbart naturgödsel, från mag- och tarmsystemet och dess innehåll, mjölk, mjölkbaserade produkter, råmjölk, ägg och äggprodukter samt fisk (vattenlevande djur)) och/eller kategori 3 (se Bilaga 1a), sker i anläggningen skall anläggningen vara godkänd av Jordbruksverket och uppfylla de krav som anges i Bilaga 3.

3.1.1 Tillsatsmedel och processhjälpmedel

Tillsatsmedel och processhjälpmedel får användas i processen. Dessa skall deklarerars och beskrivas i tillverkarens interna kvalitetssystem, kvalitetsmanual eller liknande. De tillsats- och processhjälpmedel som är godkända anges i Bilaga 1b. Någon övre gräns för inblandning finns ej, utan det är upp till tillverkaren att redogöra för besiktningsorganet hur produkten påverkas.

Om anläggningen avser att använda ett för dem nytt tillsats- eller processhjälpmedel ska innehållet kontrolleras. Kontrollen avser i första hand metallinnehåll och kan antingen kontrolleras genom leverantörernas egen innehållsförteckning eller att provtagning sker av aktuellt tillsats- eller processhjälpmedel.

Polymerer som processhjälpmedel i syfte att förtjocka substrat in till röt-kammaren godkänns med en maximal tillförsel av 0,5 kg/m³ substrat. Anläggningen ska årsvis redovisa månadsanvändning av polymerer. SPCR 120 godkänner inte användning av polymerer för att avvattna biogödsel efter röt-kammaren.

3.1.2 GMO

Alla GMO-produkter som är godkända enligt EU:s regelsystem accepteras som substrat till en biogas-anläggning. Det ska framgå av innehållsdeklarationen som medföljer biogödseln att GMO-produkter använts som substrat.

Biogödsel som framställts med GMO-produkter som substrat får inte användas i ekologisk eller KRAV-certifierad produktion.

3.2 Andrapartsrevision

Andrapartsrevision innebär att den certifierade anläggningen kontrollerar kvalitetsarbetet av sina substratleverantörer för att säkerställa kvaliteten på substrat och biogödsel.

Varje år skall andrapartsrevisioner genomföras av substratleverantörernas kvalitetsarbete för att säkerställa kvaliteten på substratet. En andrapartsrevision innebär att ett platsbesök görs hos substratleverantören och att en i förväg planerad revision genomförs. Vilka substratleverantörer som skall besökas under det kommande året avgörs med hjälp av en riskanalys, som skall uppdateras årligen. I riskanalysen skall hänsyn tas till främst två faktorer; dels vilken typ av substrat det är och därmed risk att det förorenar biogödseln, dels mängden substrat jämfört med den totala mängden substrat till anläggningen.

För källsorterat matavfall gäller:

- Om förbehandlat källsorterat matavfall tas emot i form av slurry skall andrapartsrevision utföras årligen på slurryleverantören.
- Om matavfall tas emot från en eller flera kommuner direkt till rötningsanläggningen, skall andrapartsrevision göras årligen av minst en av dessa kommuner. Riskanalysen ligger till grund för vilken kommun som skall besökas. Vid behov kan fler kommuner besökas samma år (riskanalysen styr detta).
- Om anläggningen tar emot både källsorterat matavfall och slurry, skall andrapartsrevision göras på båda dessa substrat enligt ovan.

För övriga substrat gäller att riskanalysen styr omfattningen av de andrapartsrevisioner som skall utföras årligen. Dock måste minst en andrapartsrevision utföras av övriga substratleverantörer, d.v.s. sådana substratleverantörer som inte levererar slurry/källsorterat matavfall.

Rutin för andrapartsrevision skall finnas, med åtminstone följande innehåll:

- Att andrapartsrevisioner skall utföras enligt den årligen uppdaterade riskanalysen.
- Att andrapartsrevisionerna dokumenteras skriftligt för att kunna uppvisas för besiktningsorganet.
- På vilket sätt andrapartsrevisionen skall utföras samt riktlinjer om vad som skall kontrolleras.
- Att rätten att genomföra andrapartsrevisioner skall dokumenteras, t.ex. i avtal mellan anläggningen och substratleverantören.

3.3 Leverans och transport

Leverantörer skall leverera substrat enligt kapitel 3.1. Samtliga leverantörer skall erhålla information om vilka substrat som är acceptabla och om hur sortering skall utföras samt utöva en sådan styrning så att innehållet av oönskade ämnen minimeras. Större leverantörer skall även upprätta en egenkontroll som tillgodoser att materialkvaliteten motsvarar de krav som ställs på substrat och slutprodukt. SPCR 120 skall stå omnämnt i de avtal som biogasanläggningen har med substratleverantörer. I detta avtal skall det också framgå vilka renhetskrav som ställs på inkommande substrat till biogasanläggningen. Dessa renhetskrav gäller både felsorterat material och oönskade ämnen. Vid behov kan en andrapartsrevision utföras av leverantörernas kvalitetsarbete, se kapitel 3.2.

Transportören skall dokumentera hämtställen och mängd avfall vid varje transport. Transportören får med sin hantering ej försämma materialets kvalitet genom att skadliga eller främmande ämnen tillförs. Åtgärder vidtas för att undvika återinfektion av smittämnen vid transport. Om ABP-material transporteras ska krav kring insamling och transport i ABP-förordningarna efterföljas. Det gäller bland annat märkning av fordon, tvätt och handelsdokument [2] [3]. En egenkontroll skall upprättas så att dessa krav tillgodoses. Vid behov kan en andrapartsrevision utföras av transportörens kvalitetsarbete, se kapitel 3.2.

3.4 Mottagning

Vid mottagning registreras vikt eller volym på inkommande material. Materialets kvalitet kontrolleras och eventuella skadliga eller främmande ämnen avlägsnas i möjligaste mån. Risken för kontaminering av materialet skall minimeras. För anläggningar som tar emot material i slutna system, utan möjlighet till visuell kontroll, gäller att summan av volymerna från hämtställena skall överensstämma med mottagen mängd vid anläggningen.

3.5 Behandlingsprocess

Behandlingen skall genomföras fackmannamässigt och med funktionell biologisk behandlingsteknik. Risken för kontaminering av hygieniserat material eller sammanblandning med ej certifierat material skall minimeras. Löpande driftparametrar som är relevanta för produktkvaliteten skall mätas och dokumenteras.

Exempel på relevanta driftparametrar för biogödsel:

- Typ och mängd av substrat och tillsatsmaterial
- Temperatur och pH i reaktorn
- Tid mellan beskickningar (inmatningar)
- Hydraulisk uppehållstid
- Kombinerad tid och temperatur i hygieniseringstank
- Organisk belastning
- Volymbelastning

Åtgärder mot återkontaminering samt eventuella driftstörningar skall dokumenteras.

3.6 Distribution av biogödsel

Distributören får med sin hantering ej försämma materialets kvalitet genom att skadliga eller främmande ämnen tillförs. Åtgärder vidtas för att undvika återinfektion av smittämnen vid transport. En egenkontroll skall upprättas så att dessa krav tillgodoses.

Om anläggningen är en A-anläggningen enligt Bilaga 3, Tabell 1, ska transporten av biogödsel åtföljas av ett handelsdokument enligt krav i ABP-förordningarna [2] [3]. Vid behov kan en andrapartsrevision utföras av distributörens kvalitetsarbete, se kapitel 3.2.

3.7 Krav på slutprodukt

Nedan redovisas de krav som ställs på den leveransklara slutprodukten i form av riktvärden för ett antal metaller. En förteckning över de analysmetoder som skall användas för att kontrollera riktvärden framgår av Bilaga 2.

3.7.1 Metaller

Riktvärden för metallhalter i biogödsel framgår av Tabell 1.

Tabell 1. Riktvärden för metallinnehåll i biogödsel.

Metall	Maximal halt, mg/kg TS ¹⁾
Bly	100
Kadmium	1
Koppar	600 ²⁾
Krom	100
Kvicksilver	1
Nickel	50
Zink	800 ²⁾

1) Alla värden utom koppar och zink följer riktvärdena för jordförbättringsmedel enligt Eco-label [6].

2) För koppar och zink tillämpas samma värden som för avloppsslam som får spridas på åkermark, se SFS 1998:944 [7].

3.7.2 Smittskydd

Produkten skall uppfylla kraven på smittskydd enligt Bilaga 3.

3.7.3 Synliga föroreningar

Synliga föroreningar är främmande ämnen såsom plast, glas, metall och kompositmaterial med en storlek > 2 mm. Mängden synliga föroreningar i flytande och fast biogödsel bestäms genom månadsprov och ett glidande medelvärde beräknas utifrån resultaten från de senaste tolv månadsproven. [8].

Det glidande medelvärdet för synliga föroreningar i **flytande** biogödsel får inte överskrida 20 cm²/kg biogödsel. Gränsvärdet för enstaka provresultat får ej överstiga 40 cm²/kg. För varje ordinarie prov (primärt prov) som skickas för analys, skall ett jämförbart referensprov sparas och förvaras fryst. Efter 1-12 timmar tas ett nytt prov (sekundärt prov). Det sekundära provet läggs direkt i frysen. Om analysresultatet, från primärprovet, överstiger 40 cm²/kg, skickas referensprovet samt det sekundära provet för analys. Medelvärdet från alla tre proverna; primärprovet, referensprovet och det sekundära provet skall ersätta det tidigare analysresultatet vid beräkningen av det glidande medelvärdet. Händelsen ska hanteras som en avvikelse. I det fall då även medelvärdet skulle visa > 40 cm²/kg är det aktuella partiet underkänt.

Det glidande medelvärdet för synliga föroreningar i **fast** (>20 % TS-halt) biogödsel får inte överskrida 60 cm²/kg biogödsel. Gränsvärdet för enstaka provresultat får ej överstiga 120 cm²/kg. För varje ordinarie prov (primärt prov) som skickas för analys, skall ett jämförbart referensprov sparas och förvaras fryst. Efter 1-12 timmar tas ett nytt prov (sekundärt prov). Det sekundära provet läggs direkt i frysen. Om analysresultatet från primärprovet, överstiger 120 cm²/kg, skickas referensprovet samt det sekundära provet för analys. Medelvärdet från alla tre proverna; primärprovet, referensprovet och det sekundära provet skall ersätta det tidigare analysresultatet vid beräkningen av det glidande medelvärdet. Händelsen ska hanteras som en avvikelse. I det fall då även medelvärdet skulle visa > 120 cm²/kg är det aktuella partiet underkänt.

Övergångsbestämmelser

Under 2016 ska prover på mängden synliga föroreningar tas och resultaten analyseras både enligt den tidigare metoden (vikt-% av TS) och den nya metoden (cm²/kg). Gällande gränsvärde för synliga föroreningar under år 2016 är 0,5 vikt-% av torrsubstanshalten. Före 2017-06-30 skall anläggningarna gå över till att redovisa synliga föroreningar i cm²/kg. Före övergången skall anläggningen anmäla detta till besiktningsorganet.

Framtida ambitioner

Från och med den 1 januari 2020 ska det ske en sänkning av gränsvärdet - åtminstone ska det glidande medelvärde halveras. Gränsvärdet för varje parti ska även sänkas väsentligt. Anläggningarna ska arbeta med uppströmsåtgärder för att förhindra att synliga föroreningar tillförs inkommande substrat till anläggningen.

3.7.4 Krav på fast biogödsel

Grobara frön och växtdelar

Krav för godkännande är att produkten innehåller två eller färre grobara frön och växtdelar per liter.

Organisk substans

Produkten skall innehålla minst 20 % organisk substans, mätt som glödgningsförlust i viktprocent av torrsubstansen.

3.8 Innehållsdeklaration

För en certifierad produkt ska ett dokument som benämns innehållsdeklaration skrivas. Denna innehållsdeklaration skall minst innehålla det som står i kapitel 3.8.1 nedan. Innehållsdeklarationens mätvärden skall uppdateras minst en gång per år och vara medelvärden av analyser från de senaste 12 månaderna.

3.8.1 Minimikrav på innehållsdeklaration för biogödsel vid användning inom lantbruket

Allmän information

Följande information skall redovisas i produktens innehållsdeklaration:

- Produktionsanläggning
- Produktionsansvarig
- Ingående substrat, tillsatsmedel och processhjälpmedel enligt Bilaga 1a och Bilaga 1b i vikt- eller volymprocent som medelvärde för de senaste 12 månaderna
- Råd och anvisningar för användning av biogödsel enligt kapitel 3.9
- Text som anger att ställda miljökrav gällande metaller, smittskydd och synliga föroreningar uppfylls
- Datum då redovisade parametrar senast reviderades
- Parametrar angivna enligt Tabell 2.

Tabell 2. Parametrar som skall anges i innehållsdeklarationen för certifierad biogödsel.

Växtnäring	Benämning	Enhet
Totalkväve	Tot-N	kg/ton och kg/m ³
Ammoniumkväve	NH ₄ -N	”
Totalfosfor	Tot-P	”
Totalkalium	Tot-K	”
Magnesium	Mg	”
Svavel	S	”
Kalcium	Ca	”
Jordförbättrande och fysikaliska egenskaper	Benämning	Enhet
Organisk substans	-	glödförlust i % av TS
pH	-	-
Torrsubstanshalt	TS	viktprocent

3.9 Råd och anvisningar för användning av biogödsel

För en certifierad produkt skall det skrivas ett dokument benämnt ”Råd och anvisningar för användning av biogödsel”, vars innehåll definieras i detta kapitel. Om biogödseln enbart fungerar som råvara i jord- eller gödselblandningar krävs ej sådant dokument.

Råd och anvisningar för användning av biogödsel skall ange vilken mängd biogödsel som bör eller i förekommande fall får spridas vid olika tillämpningar. Vid användning inom lantbruket skall begränsningar för tillförsel av växtnäring och metaller tillämpas. Biogödselns tillverkare skall också kontrollera att de följer den senaste lagstiftningen kring användning av biogödsel.

Maximal giva begränsas med avseende på näringsämnen (kväve och fosfor) enligt SJVFS 2004:62 ”Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring” [9]. Vid beräkning av gödslingsbehovet till en enskild gröda bör utgångspunkten vara den förväntade skördenivån för det aktuella fältet. Jordbruksverket ger årligen ut gödslingsrekommendationer där vägledning för beräkning av kvävegivan finns.

Maximal giva begränsas med avseende på metaller (Pb, Cd, Cu, Cr, Hg, Ni, Zn) enligt SNFS 1994:2 ”Kungörelse med föreskrifter om skydd för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket” [10], med tilläggen SNFS 1998:4 och NFS 2001:5. Se även tabell 3 nedan.

Det ämne (näringsämne eller metall) som är begränsande för spridningen skall anges. Ytterligare vägledning kan fås i Jordbruksverket informationsskrifter, ”Riktlinjer för gödsling och kalkning 2015” och ”Gödsel och miljö 2014” [11].

Enligt SJVFS 2006:84 får produktionsdjur inte ges tillträde till mark där biogödsel använts som gödningsmedel, förrän den tid förflutit som anges i nämnda föreskrift [12]. Skörd av grovfoder från mark, där biogödsel använts som gödningsmedel, får inte genomföras förrän den tid förflutit som anges i Kommissionens förordning (EU) 142/2011 samt nämnda föreskrift [3] [12].

Tabell 3. Riktvärde för metalltillförsel till åkermark [10].

Metall	Årlig maximal mängd (g/ha)
Bly	25
Kadmium	0,75
Koppar	300 ¹⁾
Krom	40
Kvicksilver	1,5
Nickel	25
Zink	600

1) För koppar kan större mängder godtas om det kan visas att den aktuella åkermarken där spridning skall ske behöver koppartillskott.

4 Tillverkarens egenkontroll

4.1 Allmänt

Tillverkaren skall ha en fortlöpande egenkontroll för att säkerställa att produkter som märks med certifieringsmärket uppfyller kraven i dessa certifieringsregler. Egenkontrollen skall beskrivas i ett egenkontrollprogram, kvalitetsmanual eller motsvarande och skall omfatta kraven enligt detta kapitel. Om tillverkaren har ett ledningssystem enligt SS-EN ISO 9001 eller SS-EN ISO 14001 som certifierats av ett ackrediterat certifieringsorgan, kan detta anses uppfylla nedanstående krav på organisation, ledningens genomgång av egenkontrollen, styrning av dokument och klagomål.

4.2 Organisation

4.2.1 Kvalitetspolicy

Tillverkaren skall ha en kvalitetspolicy som beskriver ambitionen med avseende på kvalitet på produkten. Policyn ska vara förankrad i organisationen och fastställd av VD, teknisk nämnd eller styrelse.

4.2.2 Ansvar och befogenheter

Organisationen av egenkontrollen skall beskrivas med namn på de personer som har ansvar för kontrollen samt befogenheter att ingripa för att förhindra felaktig kvalitet.

4.2.3 Tillverkarens representant

Det skall finnas en person som representerar tillverkaren vad avser egenkontrollen. Personen skall ha erforderlig befogenhet och ansvar att säkerställa att den avsedda kvaliteten på certifierade produkter uppfylls och vidmakthålls.

4.3 Ledningens genomgång av egenkontrollen

Ledningen eller tillverkarens representant, se kapitel 4.2, skall hålla dokumenterade genomgångar av egenkontrollen minst en gång om året för att säkerställa dess effektivitet. Som underlag till ledningens genomgångar används minst resultat från interna revisioner, avvikelserapportering, provningsresultat och handlingsplan.

4.3.1 Internrevision

Ledningen ska utse internrevisorer som kontrollerar att egenkontroller fungerar. Internrevision av verksamheten ska genomföras minst en gång per år. Ledningen ansvarar för att en dokumenterad rutin finns upprättad som anger hur internrevisioner ska genomföras. Rutinen ska ange hur internrevision planeras, genomförs, hur den dokumenteras och rapporteras.

4.4 Utbildning av personal

Kvalitetspåverkande personal skall ha erforderlig utbildning. Tillverkarens representant skall ha genomgått en av Avfall Sverige arrangerad kurs vars huvudsakliga innehåll ska behandla hur certifieringsreglerna ska följas och tillämpas. Omfattningen bör vara minst en och en halv kursdag. Internrevisorer skall vara utbildade inom internrevision och ha tillräcklig kunskap om produktion av biogödsel för att kunna sätta sig in i SPCR 120 och hur verksamheten fungerar.

4.5 Styrning av dokument

Endast aktuella utgåvor av dokument får finnas tillgängliga för den berörda personalen i företaget. Det skall finnas en förteckning och en distributionslista för dokument samt rutiner för framtagning av nya dokument, ändring av dokument och insamling av ogiltiga dokument.

4.6 Provning och kontroll

4.6.1 Substrat, leverantörer, insamling och transport

Tillverkaren skall ha rutiner för styrningen av substrat, leverantörer samt insamling och transport.

4.6.2 Mottagning

Inkommande substrat som kan ha betydelse för produktkvaliteten skall kontrolleras enligt dokumenterade rutiner. Kontrollen skall ske i den omfattning som anses nödvändig för att verifiera att inkommande material och produkter överensstämmer med specificerade krav.

Om det inträffar händelser som innebär risk för att innehållet av föroreningar ökar skall det finnas rutiner för utökad analysverksamhet och särbehandling av produkten.

4.6.3 Behandlingsprocess

Kontroll under behandlingsprocessen (processkontroll) skall utföras i den omfattning som anses nödvändig för att säkerställa att produkter som tillverkas uppfyller specificerade krav. Driftparametrar väsentliga för kvaliteten skall dokumenteras. Exempel på driftparametrar som kan dokumenteras framgår av kapitel 3.5.

4.6.4 Slutprodukt

Kontroll av färdig produkt skall utföras i den omfattning som anses nödvändig för att säkerställa att produkten eller produkterna uppfyller specificerade krav. Tillverkaren skall upprätta provtagningsplan utifrån metod angiven i Bilaga 2. I provtagningsplanen skall ingå uppgifter om provtagningsfrekvens, analyser samt även åtgärder i händelse av underkänt resultat. Till exempel anges utökad provning, avskiljning av underkända partier etc.

Instruktion för hur provtagningen går till skall finnas.

Minimifrekvens för provtagning enligt egenkontroll och opartisk kontroll under kvalifikationsåret respektive under fortlöpande kontroll framgår av Bilaga 2. Analysrapporterna granskas i samband med de återkommande besiktningarna.

4.6.5 Utrustning och metoder

Kalibrering, kontroll, justering och underhåll av utrustning skall anges i tillämpliga fall.

Metoder enligt Bilaga 2 skall användas. Andra metoder kan användas men det måste då styrkas att dessa är likvärdiga.

4.7 Behandling av avvikande produkter

Produkter som inte uppfyller specificerade krav skall avskiljas. Eventuell märkning som antyder godkännande skall avlägsnas. Avvikande produkter får inte marknadsföras under samma namn eller beteckning som certifierad produkt. Om produkten redan har levererats då bristerna upptäcks skall kunden uppmärksammas på detta. Vidare skall konsekvenserna utredas och redovisas på ledningens genomgång.

4.8 Anvisningar för märkning

Anvisningar för hur och när märkningen, med avseende på certifikaten görs, måste finnas.

4.9 Hantering av färdiga produkter

Hantering av färdiga produkter skall ske så att en tillfredsställande homogenisering erhålls. Det skall beskrivas hur skador och försämringar förhindras vid hantering, förvaring, packning och leverans.

4.10 Spårbarhet

Levererade produkter skall kunna spåras till mellanlager, tillverkningsperiod eller dylikt.

4.11 Förebyggande åtgärder

Tillverkaren skall utarbeta en handlingsplan för att säkra och förbättra produktens kvalitet. Aktiviteter som bedrivs i syfte att fortlöpande minimera förekomsten av oönskade ämnen skall beskrivas. Förebyggande åtgärder omfattar bland annat åtgärder i produktionen för att undvika eventuella kvalitetsbrister, återinfektion av smittämnen samt tillförsel av oönskade ämnen i inkommande material.

4.12 Korrigerande åtgärder

Åtgärder som vidtas i händelse av brister i produktkvalitet och för att förhindra återupprepning av dessa brister skall beskrivas. Rutinerna skall minst omfatta utredning av orsakerna till uppkomna brister och fastställande av nödvändiga åtgärder för att minimera risken för återupprepning. Utredning och vidtagna åtgärder skall dokumenteras och kunna uppvisas för besiktningsorganet.

4.13 Klagomål

Klagomål på certifierade produkter, märkning, marknadsföring m.m. – från exempelvis kunder – skall tillsammans med vidtagna åtgärder dokumenteras och hållas tillgängliga för besiktningsorganet.

4.14 Kvalitetsdokument – journalföring

Tillverkaren skall kunna styrka att produkterna uppfyller specificerade krav genom att insamla och bevara relevanta dokument. Dokumenten kan förvaras som datafiler eller papperskopior. Dokumentation av kontroll och provning skall utföras i sådan omfattning att erforderlig spårbarhet kan erhållas. Journaler skall innehålla kommentarer när avvikande resultat erhållits och beskrivning av åtgärder som vidtagits.

En gång per år skall minst följande uppgifter sammanställas:

- Uppgifter om mottagna mängder och typer av substrat.
- Uppgifter om producerad mängd biogödsel.
- Uppgifter om resultatet av utförda analyser.
- Uppgifter om de mängder certifierad produkt som har levererats under det gångna året.
- Uppgifter om mängd ”underkänd” produkt och hur denna har hanterats.

Arkiveringstider skall anges för dokument som avser egenkontroll. Journaler från provning och kontroll skall hållas tillgängliga för besiktningsorganet och förvaras i minst fem år.

4.15 Inrapportering till Avfall Web

Certifikatsinnehavaren skall senast i mitten av april årligen rapportera in uppgifter enligt Bilaga 5 till Avfall Sveriges statistiksystem för hantering av avfallsstatistik – Avfall Web.

5 SPs övervakande kontroll

5.1 Genomförande

Certifierad återvinnings övervakande besiktningsorgan är SP, Sveriges Tekniska forskningsinstitut.

Den övervakande kontrollen utförs beroende på verksamhetens omfattning, 1-2 gånger per kalenderår genom i förväg anmälda besök hos tillverkare vid tidpunkter som bestäms av besiktningsorganet. Även oanmälda besök kan förekomma. Varje besiktningsbesök kan vara en halvdag (fyra arbetstimmar exklusive restid) eller en heldag (åtta arbetstimmar exklusive restid).

Besiktningsorganet gör fortlöpande en bedömning av vilken besöksomfattning som krävs för att kraven i SPCR120 skall uppfyllas. De viktigaste faktorerna vid denna bedömning är huruvida tillverkaren har en väl fungerande egenkontroll och produkter som klarar de uppsatta kraven. Observera att omfattande förändringar av substraten och/eller förändringar i behandlingsprocessen kan ligga till grund för att öka frekvens och omfattning av besiktningarna (se även kapitel 2.5).

En första hygieniseringsbesiktning görs under kvalifikationsåret. Därefter ingår den hygieniska granskningen i ordinarie besiktningar. Se vidare Bilaga 3.

Besiktningsorganet skall vid besök kontrollera att den av tillverkaren beskrivna egenkontrollen fungerar på avsett sätt.

Om tillverkaren har ett kvalitetssystem som är certifierat av ett ackrediterat certifieringsorgan (se kapitel 4.1) kan besiktningsorganets granskning av denna del i egenkontrollen normalt begränsas till kontroll av provningsresultat och revisionsrapporter.

5.2 Provning och kontroll

I samband med besiktning görs vid behov en övervakad provtagning för att kontrollera att provtagningen sker på ett korrekt sätt. Det uttagna provet kan därefter kasseras eller analyseras enligt anläggningens ordinarie rutiner. Hantering och analys av prov skall ske enligt de metoder som anges i Bilaga 2.

5.3 Åtgärder om produkt eller granskningen av egenkontrollen blir underkänd

Om granskningen av tillverkarens egenkontroll ger underkännande skall orsakerna utredas av besiktningsorganet. Utredningen kan resultera i förnyat kontrollbesök, omprövning eller underkännande av den fortlöpande kontrollen.

Om tillverkaren vid provtagning och analys vid sidan om egenkontrollen finner "otillåtna" värden åligger det denne att rapportera om detta till besiktnings- eller certifieringsorganet.

5.4 Rapportering

Den övervakande kontrollen skall rapporteras skriftligt till tillverkaren och – om certifikatsinnehavaren är annan än tillverkaren – även till certifikatsinnehavaren.

6 Övriga villkor för certifiering

6.1 Allmänt

Villkoren i dessa certifieringsregler, kapitel 2 och 6, är baserade på principer som är fastställda i SPs kvalitetsmanual för certifiering. Underleverantörer för typprovning och övervakande kontroll skall vara godkända av SP Certifiering.

SP är certifieringsorgan och besiktningsorgan. SP ingår i egenskap av certifieringsorgan i det kontrollorgan som beskrivs i kapitel 6.9.

6.2 Revidering av certifieringsregler

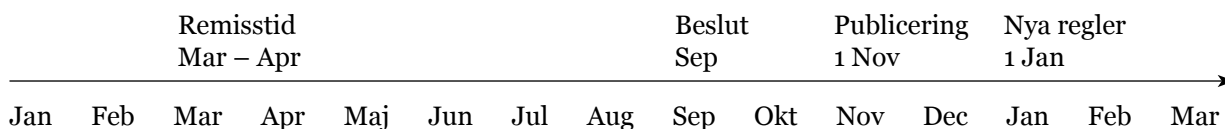
SP eller ägaren av systemet förbehåller sig rätten att ändra certifieringsregler efter beslut i styrgruppen för Certifierad återvinning. Vid förlängning av certifikat som lämnats enligt äldre regler fordras då att certifikatsinnehavaren förbinder sig att följa de reviderade reglerna. Certifikatsinnehavare skall dock ges rimlig tid för omställning till de reviderade reglerna om inte särskilda skäl för annan åtgärd föreligger.

När ändringar i regler görs ska syftet anges i samband med att ändringen kommuniceras.

Reglerna revideras en gång om året och träder i kraft den 1 januari varje år, se tidslinje nedan. Förslag på ändringar av regler skickas på remiss i februari året innan ändringarna ska träda i kraft. Remissen skickas till alla anläggningar med certifikat, till styrgruppen och myndigheter. Remissen är även öppen för synpunkter från andra intressenter, genom att förslaget publiceras på Avfall Sveriges hemsida, omnämns i Certifierad återvinnings nyhetsbrev, informeras om på Avfall Sveriges kurser m.m. Remisstiden pågår till och med april och styrgruppen fattar beslut om regeländringar (d.v.s. den årliga nya versionen av reglerna) senast i september. De beslutade nya reglerna kommuniceras minst två månader innan de träder i kraft, senast i november, via direkt kommunikation med certifierade anläggningar (exempelvis via e-post) samt via nyhetsbrev och via Avfall Sveriges hemsida etc.

När tidpunkten för ikraftträdandet bestäms ska hänsyn tas till eventuellt behov av omställningstid hos certifikatsinnehavarna och andra berörda, syftet och orsaken till den akuta regeländringen ska anges. Styrgruppen kan när som helst fatta beslut om akuta regeländringar utan någon remiss. Med akut regeländring avses ändringar som snabbt måste införas för att:

- 1) lagstiftning ändrats och träder ikraft snabbare än den tidplan för regeländringar som anges ovan
- 2) väsentligt underlätta för certifikatsinnehavarna
- 3) certifieringssystemets förtroende hotas

6.3 Certifikatsinnehavarens ansvar

Certifikatsinnehavaren är ansvarig för att tillverkade produkter som omfattas av certifikatet och som är försedda med certifieringssystemets certifieringsmärke, i alla avseenden överensstämmer med certifierad produkt enligt certifikatet, samt att produkterna är lämpade för sitt ändamål och inte i övrigt kan vålla skada eller olägenhet.

6.4 Rätten att använda märket

Certifikatsinnehavaren har rätt att märka de produkter som omfattas av certifikat med certifieringssystemets certifieringsmärke och dessutom rätt att använda märket vid annonsering eller annan reklam för produkterna. Annonsering får inte ske så att förväxling mellan märkta och icke märkta produkter kan uppstå.

6.5 Certifikat

Certifikat får inte överlåtas.

6.6 Återkallande av certifikat

Certifieringsorganet kan med omedelbar verkan, definitivt eller temporärt, återkalla certifikat om:

- a) certifikatsinnehavare använt certifieringssystemets certifieringsmärke på eller i förbindelse med produkter som inte uppfyller kraven; eller
- b) certifikatsinnehavare använt certifieringssystemets certifieringsmärke på produkter som inte omfattas av certifikatet; eller
- c) den fortlöpande kontrollen upphört eller resulterat i underkännande; eller
- d) certifikatsinnehavare på annan sätt brutit mot villkoren för certifikatet; eller
- e) certifikatsinnehavare inte betalat avgifter inom föreskriven tid; eller
- f) certifikatsinnehavare försatts i konkurs, gått i likvidation eller överlåtit verksamheten; eller
- g) felaktighet i certifikat uppdagats. Certifikatsinnehavaren skall dock ges rimlig tid för omställning till ändrade förutsättningar, om inte särskilda skäl för annan åtgärd föreligger; eller
- h) produkten visar sig vara olämplig för sitt ändamål eller i övrigt kan vålla skada eller olägenhet.

6.7 Åtaganden vid återkallande av certifikat

Certifikatsinnehavare, som får meddelande om att dennes certifikat återkallats, definitivt eller temporärt, skall:

- a) omgående upphöra med all hänvisning till certifikatet i annonsering eller annan reklam för ifrågasatt produkt;
- b) ombesörja att certifieringssystemets certifieringsmärke avlägsnas på alla produkter som finns i lager, om certifieringsorganet så kräver detta;
- c) bestrida alla kostnader som är förenade med att få de undermåliga redan levererade produkterna ersatta med sådana som uppfyller fordringarna i aktuella certifieringsregler, om certifieringsorganet så kräver.

6.8 Återlämnande av certifikat

För återlämnande av certifikat, efter temporärt återkallande, gäller samma regler som då certifikatet utfärdades första gången, se kapitel 2.3. Något nytt kvalifikationsår krävs inte om mindre än ett år förflutit sedan certifikatet återkallades, såvida inte certifieringsregler eller produktionsförhållandena ändrats.

6.9 Kontrollorganets ansvar

Certifieringssystemets styrgrupp (där besiktningsorganet är adjungerande) ansvarar för att de tekniska kraven i dessa certifieringsregler bygger på tillgänglig kunskap och erfarenhet, t.ex. i form av vedertagna standarder eller motsvarande specifikationer, uppfyller kraven i lagstiftning, samt att reglerna speglar vad som allmänt bland intressenterna uppfattas som en relevant kvalitetsnivå.

Besiktningsorganet ansvarar för att granskningen av certifierade produkter mot kraven i dessa regler har utförts med vederbörlig omsorg.

6.10 Sekretess

Samtliga uppgifter som certifieringsorganet eller besiktningsorganet tar del av skall vara sekretesskyddade med följande undantag:

- Certifieringsorganet eller dess samarbetspartner för förteckningar över gällande certifikat. Förteckningarna innehåller uppgifter om certifikatsinnehavare, certifikatnummer, certifierade produkter, eventuell klassificering samt giltighetstid. Förteckningarna publiceras på certifieringsorganets hemsida samt på systemägarens hemsida.
- Certifieringsorganet har rätt att offentliggöra beslut om återkallande av certifikat samt missbruk av certifikat eller märkning.
- Systemägaren har rätt att offentliggöra uppgifter om de totala mängder substrat och produkter som omfattas av certifieringssystemet, dock ej för enskilda anläggningar.
- Systemägaren har rätt att offentliggöra uppgifter om genomsnittliga produktkvaliteter, dock ej om kvaliteter vid enskilda anläggningar.

6.11 Överklagande

Överklagande av beslut av SP skall ske skriftligen till SP. Åtgärder till följd av överklagandet beslutas av SPs certifieringsstyrelse.

6.12 Avgifter

Avgifter för inledande bedömning (certifiering), revidering, övervakande kontroll samt förlängning av giltighetstid för certifikat skall bekostas av sökanden/certifikatsinnehavaren.

Certifierade anläggningar skall erlägga avgift för medverkan i Certifierad återvinning. Avgiften skall täcka den administration som krävs för systemet och som Avfall Sverige (systemägaren) ansvarar för. Kostnaden för administration fördelas mellan de anslutna anläggningarna och den fastslagna avgiften kommuniceras i god tid innan debitering sker.

7 Referenser

Nedan redovisas referenser tillhörande certifieringsreglerna samt dess bilagor. Var upp-märksam på om uppdateringar av angivna referenser har genomförts och vad som då gäller.

Nr	Referens	Kommentar
1	Sjösättning av certifieringssystem för kompost och rötrest, AFR-rapport 257, RVF Utveckling, Rapport 99:2, Naturvårdsverket 1999	Bakgrundsrapport till certifieringssystemen.
2	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 21 oktober 2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel	Animaliska biprodukter regleras i dessa två förordningar, som benämns ABP-förordningarna. Detaljer intressanta för biogasanläggningar finns särskilt beskrivna i Kommissionens förordning (EU) 142/2011.
3	Kommissionens förordning (EU) 142/2011 om genomförande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 25 februari 2011	
4	NFS 2003:15 Naturvårdsverkets allmänna råd till 2 kap. 3 § miljöbalken (1998:808) om metoder för yrkesmässig lagring, rötning och kompostering av avfall; ISSN 1403-8234	Allmänna råd från Naturvårdsverket om biologisk behandling ur många olika aspekter. SPCR120/152 nämns i denna i samband med provtagning.
	Handbok 2003:4, Naturvårdsverket handbok med allmänna råd till 2 kap. 3§ miljöbalken, utgåva 2, november 2003, Metoder för lagring, rötning och kompostering av avfall	Handbok om biologisk behandling från Naturvårdsverket.
5	SS-EN 17065, Certifieringsorgan - Allmänna krav vid certifiering av produkter	Svensk- och europastandard angående krav på certifieringsorgan.
6	Eco-label (EU-blomman): KOMMISSIONENS BESLUT av den 15 december 2006 om fastställande av reviderade ekologiska kriterier och de bedömnings- och kontrollkrav som är knutna till dessa kriterier för tilldelning av gemenskapens miljömärke till växtmedier http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/ www.svanen.nu	Se på hemsidan under "EU ECOLABEL FOR BUSINESSES". I kriteriedokumentets bilaga, avsnitt 2 finns tabellen som beskriver metallhalter.
7	SFS 1998:944, Förordning om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter	
8	Avfall Sverige Rapport U2014:13, Metod för bestämning av synliga föroreningar i biogödsel och förbehandlat matavfall, ISSN 1103-4092	Metoden som beskrivs i dokumentet bygger på en metod beskriven i "Methodenbuch zur Analyse organischer Düngemittel, Bodenverbesserungsmittel und Substrate" från 2006 och som anpassats för analys av flytande och fast biogödsel.
9	SJVFS 2004:62, Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, (senast uppdaterad 1 januari 2014 genom SJVFS 2013:40), ISSN 1102-0970	Huvuddokument som reglerar spridningsmängder. Innehåller gränsvärden för fosfor och rekommendationer för kväve. Inget om metaller.

Nr	Referens	Kommentar
10	SNFS 1994:2, Kungörelse med föreskrifter om skydd för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket, (med tilläggen SNFS 1998:4 och NFS 2001:5), ISSN 0347 5301	Grunddokument om användning av avloppsslam. Kraven angående metalltillförsel till jordbruksmark vid användning av biogödseln kommer från detta dokument.
11	Broschyr "Gödsel och miljö 2014 - Vägledningsmaterial för - lagring och spridning av gödsel, - höst- och vinterbevuxen mark", version 4, 2013 Broschyr "Riktlinjer för gödsling och kalkning 2015" www.jordbruksverket.se	Lättlästa informationsskrifter från Jordbruksverket om vad som gäller för lagring och spridning av gödsel. Hänvisar till lagtexter.
12	SJVFS 2006:84 Statens jordbruksverks föreskrifter om befattning med animaliska bioprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur, (senast uppdaterad 1 februari 2015 genom SJVFS 2014:43 Saknr K14) ISSN 1102-0970	Föreskriften kompletterar och i vissa fall förtydligar EU-lagstiftningen kring ABP. I bilaga 4 regleras alternativa hygieniseringsmetoder för bland annat matavfall.

Bilaga 1a - Substrat

Substrat till certifierad biogödsel skall vara rena, källsorterade och biologiskt lättnedbrytbara enligt Tabell 1 i Bilaga 1a.

Aktuell bilaga 1a återfinns elektroniskt på Avfall Sveriges hemsida (<http://www.avfallsverige.se/avfallshantering/biologisk-aatervinning/certifiering>) då bilagan uppdateras kontinuerligt.

Det åligger certifierade anläggningar att försäkra sig om att de har gällande version av Bilaga 1a.

Bilaga 1b - Tillsatsmedel och processhjälpmedel

Godkända tillsatsmedel och processhjälpmedel framgår av Tabell 2 och Tabell 3 i Bilaga 1b.

Regler för tillsatsmedel och processhjälpmedel framgår av avsnitt 3.1.1 i certifieringsreglerna.

Aktuell bilaga 1b återfinns elektroniskt på Avfall Sveriges hemsida (<http://www.avfallsverige.se/avfallshantering/biologisk-aatervinning/certifiering>) då bilagan uppdateras kontinuerligt.

Det åligger certifierade anläggningar att försäkra sig om att de har gällande version av Bilaga 1b.

Bilaga 2 - Provtagning och analys av biogödsel

Denna bilaga behandlar tre moment:

- Provtagnings- och analysfrekvens
- Provtagningsmetoder
- Analysmetoder för biogödsel

Provtagnings- och analysfrekvens

Den lägsta provtagnings- och analysfrekvensen beror av storleken på anläggningen enligt Tabell 1 nedan. Proverna skall tas jämnt utspridda över året. Tabellen syftar på provtagning av de parametrar som omnämns i:

- Kapitel 3.7 Krav på slutprodukt (metaller, smittskydd, synliga föroreningar). För fast biogödsel gäller också analys av grobara frön och växtdelar samt organisk substans.
- Kapitel 3.8.1 Minimikrav på deklaration av biogödsel vid användning inom lantbruket.

I det fall ett större antal prover tas än vad Tabell 1 nedan anger, skall varje enskilt prov klara de uppställda kraven. Samtliga uttagna prover skall användas vid beräkning av eventuellt medelvärde.

Tabell 1. Lägsta tillåtna provtagnings- och analysfrekvens

Mottagen totalmängd till biologisk behandling (ton/år)	Egenkontroll (prov/år)					
	Kvalifikationsår			Lägsta frekvens vid fortlöpande kontroll		
	Allt utom bakteriologiska prov och synliga föroreningar	Bakteriologiska prov1)	Synliga föroreningar	Allt utom bakteriologiska prov och synliga föroreningar	Bakteriologiska prov2)	Synliga föroreningar
< 5 000	2	4	12	1	4	12
Från 5 000	4	4	12	2	4	12
Från 10 000	8	4	12	4	4	12

1) Provtagningen skall under kvalifikationsåret vid två tillfällen utföras på tre punkter enligt Bilaga 3. Efter kvalifikationsåret krävs endast provtagning på produkten (biogödseln).

2) Den bakteriologiska provtagningen vid den fortlöpande kontrollen skall vid två tillfällen bestå av en provtagning där n=5 [3]. Vid de övriga två tillfällena kan n=1 och provresultatet skall då vara mindre än 1000. Totalt antal prov under ett år blir då 12 st.

Provtagningsmetoder

Nedan följer lämpliga provtagningsmetoder för bakteriologisk provtagning och allmän provtagning vid våt rötning.

Provtagningsmetod för bakteriologisk provtagning vid biogasanläggningar

- Dag för provuttag skall väljas med hänsyn till att laboratoriet skall kunna utföra analyserna senast dagen efter provtagningen. Normalt innebär det att provtagning inte kan ske torsdag fredag eller lördag. Diskutera frågan med aktuellt laboratorium.
- Var provet tas beror på vilken typ av provtagning som skall göras. En rutinkontroll av biogödseln skall tas på anläggningens sista lager, d.v.s. på "försäljningsfärdig" produkt.

- För att analysresultatet skall bli riktigt får inte provet förorenas med ovidkommande mikroorganismer. Används en skopa eller hink, för att ta provmaterial från tank till provburk måste denna vara väl rengjord och eventuella rengöringsmedel bortsköljda samt torr och desinficerad innan provtagning. Eventuell tappslang måste vara rengjord på kanten och skall ej stoppas ner i provburken utan hållas ovanför denna. Provet bör även tas i flödet.
- Tänk på att genomföra provtagningen så att provmaterialet blir representativt. Om provet tappas ur ett rör skall en mängd motsvarande minst rörsträckans volym tappas ur innan provkärlet fylls. Prover från tank tas i direkt anslutning till att omrörning har skett.
- Provmängden bör vara ungefär 250 ml.
- Fyll provtagningsburken ända upp så att den anaeroba (syrefria) miljön bibehålls. Sätt på locket ordentligt, rengör burken från eventuellt spill och klistra på en etikett som tål fukt.
- Fyll i en remiss (följesedel). Varje prov märks, dels på burken, dels på remissen med provtagningsplats, provnummer, tidpunkt för provtagning samt provtagare.
- Lägg varje burk i en egen plastpåse och knyt ihop. Kyl ner proverna genom att ställa dem i svalt (8-15°C) vatten under ca 20 minuter, innan de placeras i en kylåda eller motsvarande tillsammans med genomfrysta kylklampar. Observera att proverna ej får frysa.
- Proverna måste anlända till laboratoriet senast dagen efter provtagningen. Om proverna skickas med post skall detta ske i kylåda eller motsvarande samma dag som proverna tagits. Om inte proverna anländer till laboratoriet påföljande dag måste provtagningen göras om (vid för sen undersökning riskeras bakterieräkningen att bli felaktig).

Allmän provtagningsmetod vid våt rötning

För våt rötning gäller att goda omblandningsförhållanden upprätthålls. Provtagning skall utföras i ”försäljningsfärdig” produkt före inblandning av andra tillsatser. Är den färdiga varan silad/avvattnad anges silstorleken.

Provuttag skall ske under omrörning i behållare/lager. Varje vecka tas en lämplig mängd ut och fryses omgående. I enlighet med föreskriven analysfrekvens tas de sedan förra analystillfället ackumulerade veckoproverna ut och tinas upp. Därefter blandas proven i lika delar under samtidig omrörning.

För varje ordinarie prov som skickas in för analys, skall ett jämförbart referensprov sparas och förvaras fryst. Vid provuttag skall man således ta ut prov så att det räcker även för referensprovet. Referensprovet skall sparas minst tills analysprotokollet erhållits. Om analysprotokollet innehåller något anmärkningsvärt så finns då möjlighet att skicka in nytt prov.

Ett slutprov på två liter fylls i märkt behållare och skickas i kylväska till laboratoriet, för att därigenom i möjligaste mån undvika förändringar av provets karaktär till följd av transporten. Provet skall vara laboratoriet till handa dagen efter för att analyser skall kunna påbörjas direkt. Det är därför olämpligt att ta ut prov på fredagar eller dag före röd dag. Ett provtagningsprotokoll, undertecknat av provtagaren och uppdragsgivaren, biläggs sändningen så att satsens identitet, uppdragsgivare, provtagare, provtagningsdatum och produktionsplats framgår. Likaså skall eventuella avvikelser från provtagningsanvisningarna noteras.

Särskild rutin vid provtagning för synliga föroreningar

För varje ordinarie prov (primärt prov) som skickas in för analys, skall ett jämförbart referensprov sparas och förvaras fryst. Vid provuttag skall 4 liter prov tas ut, så att det räcker även till referensprovet. Det ordinarie provet skickas för analys medan referensprovet läggs i frysen. Efter 1-12 timmar tas ett nytt prov (sekundärt prov). Det är viktigt att biogödseln hinner omsättas i ledningen innan ny provtagning sker. Det sekundära provet läggs direkt i frysen. Referensprovet och det sekundära provet sparas minst tills analysresultatet erhållits.

I övrigt gäller samma hantering som anges under rubriken ”Allmän provtagningsmetod vid våt rötning” ovan.

Hantering av inkomna prover och provberedning

Hantering av prover samt provberedning före analys på laboratoriet skall ske på ett sådant sätt att de slutliga analysresultaten inte påverkas negativt.

Analysmetoder för biogödsel

Analys och rapportering av data skall utföras enligt de metoder som anges i Tabell 2 nedan. Analyserna skall utföras av ackrediterat laboratorium.

Tabell 2. Metoder för analys av biogödsel. Andra metoder kan användas under förutsättning att de genom ringtester eller på annat sätt visats ge likvärdiga resultat med likvärdig eller bättre mätosäkerhet.

Analysparameter	Metod	Ev. hänvisning i SPCR 120
Metaller totalhalt (Pb, Cd, Cu, Cr, Hg, Ni, Zn)	SS-EN13346mod/SS11885-1	Kap 3.7
Synliga föroreningar	Avfall Sverige Rapport U2014:13 BGK kap II C1,2006 ¹⁾	Kap 3.7
Grobara frön och växtdelar (enbart fast biogödsel)	BGK kap IV B1,2006 ¹⁾	Kap 3.7
Torrsubstanshalt (TS-halt)	SS 12880	Kap 3.8
Organisk substans (enbart fast biogödsel). Mäts som glödförlust i % av TS	SS-EN 12879-1	Kap 3.7 och kap 3.8
Totalkväve	SS02801-1 / SS-ISO 11261	Kap 3.8
Totalfosfor	SS-EN13346/mod SS11885-1 eller motsvarande metod	Kap 3.8
Totalkalium, magnesium, svavel och kalcium	SS-EN13346/mod SS11885-1 eller motsvarande metod	Kap 3.8
Ammoniumkväve	St.Methods 4500B+C/D/E	Kap 3.8
pH (mäts direkt på färsk produkt)	SS-EN 15933	Kap 3.8
Bakteriologiska parametrar²⁾		
<i>Escherichia coli</i>	NMKL no 125, 2005, 4:e utgåvan	Bilaga 3
<i>Enterococcus</i> (enterokocker)	NMKL no 68, 2004, 4:e utgåvan	Bilaga 3
<i>Salmonella</i>	NMKL no 71, 1999, 5:e utgåvan	Bilaga 3

1) Bundesgütegemeinschaft Kompost, ISBN 3-939790-00-1

2) Dessa analyser skall utföras enligt standardmetoder utgivna av NMKL (Nordisk metodikkommitté för livsmedel, National Veterinary Institute, Oslo, Norge).

Bilaga 3 - Krav på smittskydd för olika anläggningskategorier

Denna bilaga redovisar olika anläggningskategorier och krav på dessa. Anläggningar där biogödsel tillverkas delas in i olika anläggningskategorier, beroende på vilka substrat som hanteras. Omfattningen av kraven beror till stor del på om animaliska biprodukter (ABP) används som substrat eller ej. För analysmetoder hänvisas till Bilaga 2.

Krav på olika anläggningskategorier

I Tabell 1 nedan definieras de olika anläggningskategorierna samt vilka kontrollkrav som gäller för respektive anläggningskategori. Hygieniseringskontroll är ett fristående besiktningmoment som utförs av certifieringsorganet under kvalifikationsåret. Löpande driftkontroll och slutproduktkontroll sker kontinuerligt då anläggningen är i drift.

Tabell 1. Krav på hygieniseringskontroll, löpande driftkontroll och slutproduktkontroll för anläggningskategori A, B och C.

Anläggningskategori	Hygieniseringskontroll	Löpande driftkontroll	Slutproduktkontroll ¹⁾
A Anläggning som behandlar organiska restprodukter <u>inklusive</u> animaliska biprodukter. Se Bilaga 1a. Produktanvändning enligt nivå 1 (se tabell 2 nedan).	X	X	X
B Anläggning som behandlar organiska restprodukter och enbart animaliska biprodukter som kan behandlas enligt nationell lagstiftning, t.ex. matavfall. ^{2) 3)} Se Bilaga 1a. Produktanvändning enligt nivå 2 (se tabell 2 nedan).	X	X	X
C Anläggning som enbart behandlar vegetabiliskt avfall, t ex foder- och energigrödor. Se Bilaga 1a. Produktanvändning enligt nivå 2 (se tabell 2 nedan).	-	X	-

1) Metoder för kontroll av växtpatogener saknas för närvarande.

2) Se Kommissionens förordning (EU) 142/2011, Bilaga V, kapitel III, avsnitt 2, punkt 2 för ytterligare detaljer [3]. I SJVFS 2006:84, bilaga 4 [12] återfinns behandlingskrav för dessa avfallsslag.

3) Om avfallsslag hanteras som undantas i ABP-förordningarna, regleras detta i Naturvårdsverkets handbok 2003:4 [4].

Krav gällande produktanvändning

Biogödseln skall användas enligt nivå 1 eller nivå 2 i Tabell 2 nedan. Grundprincipen är att Jordbruksverkets regler om växtnäring skall följas. Om animaliska biprodukter ingår i produkten skall även ABP-förordningarna [2] [3] följas.

Tabell 2. Beskrivning av användning av biogödsel

Nivå	Definition	Referenser
1	Vid användning på jordbruksmark skall jordbruksverkets regler och rekommendationer avseende växtnäring följas. Eftersom ABP ingår i biogödseln skall även ABP-förordningarna följas.	[2] [3] (ABP-förordningarna) [9] (SJV)
2	Vid användning på jordbruksmark skall jordbruksverkets regler och rekommendationer avseende växtnäring följas.	[9] (SJV)

Hygieniseringskontroll, löpande driftkontroll och slutproduktkontroll

Hygieniseringskontroll

Hygieniseringskontroll är ett fristående besiktningmoment som utförs av certifieringsorganet under kvalifikationsåret. Vid större ombyggnationer där anläggningens utformning eller systemlösning ändras etc. kan en förnyad hygieniseringskontroll komma att utföras, om besiktningensorganet bedömer att så är nödvändigt. Generellt förekommer löpande kontroll av hygieniska aspekter under besiktningarna, dock inte i samma omfattning som vid hygieniseringskontroll.

Under hygieniseringskontrollen sker en systemteknisk granskning av anläggningen. Besiktningensingenjören granskar bland annat styr- och övervakningssystemets funktion, tvättrutiner och -system samt eventuella brister i den tekniska utformningen med betydelse för smittskyddssäkerheten. Besiktningensingenjören granskar också att rutiner finns som säkerställer att återsmitta, så kallad korskontaminering, undviks. I samband med hygieniseringskontrollen kan besiktningensingenjören även granska hur anläggningen utför provtagning och provhantering inför bakteriologisk analys.

Om anläggningen är en A- eller B-anläggning (ABP ingår i substraten) kontrolleras det att ett godkännande av Jordbruksverket har införskaffats. Godkännandet från Jordbruksverket erhålls efter en inbesiktning och innefattar i vissa fall vilka typer av ABP som behandlas. För mer information se ABP-förordningarna [2] [3].

Under kvalifikationsåret gäller, inom ramen för hygieniseringskontrollen, ett utökat provtagningsprogram där prov tas i följande punkter, se Tabell 3 nedan, och med angivna analysparametrar.

Tabell 3. Provpunkter och analyser vid hygieniseringskontroll.

Provpunkt	Analys
1. Substrat före hygienisering	<i>Escherichia coli</i> Enterokocker
2. Substrat efter hygienisering	<i>Escherichia coli</i> Enterokocker
3. Biogödsel (prov tas i leveranspunkt för slutprodukt)	<i>Escherichia coli</i> Enterokocker <i>Salmonella</i>

Prover (n=5) skall tas på ovanstående tre punkter vid samma tillfälle.

Provtagningsproceduren skall utföras två gånger under kvalifikationsåret. Vid de andra två tillfällena under kvalifikationsåret som prov på bakterier skall tas (se Tabell 1, Bilaga 2) räcker det att analysera slutprodukten enligt instruktionerna under rubriken "Slutproduktkontroll" i denna bilaga.

Kraven för provpunkt 2 och 3 (samtliga delprov) är:

- Antalet Escherichia coli skall efter hygienisering ha reducerats motsvarande minst 4 log₁₀-enheter, eller att cfu/g < 100, dvs log cfu/g < 2
- Antalet enterokocker skall efter hygienisering ha reducerats motsvarande minst 4 log₁₀-enheter, eller att cfu/g < 100, dvs log cfu/g < 2
- Salmonella skall ej kunna påvisas i 25 g.

Löpande driftkontroll

För anläggningar kategori A (enligt Kommissionens förordning (EU) 142/2011, bil V, kap III, avsnitt 1): ABP-material som används som substrat i biogasanläggningar som är utrustade med en enhet för pastörisering/hygienisering skall uppfylla följande minimikrav:

- 1) Maximal partikelstorlek innan materialet tillförs: 12 mm
- 2) Minimitemperatur för allt material i enheten: 70 °C
- 3) Minimitid i enheten utan avbrott: 60 minuter

Om anläggningen har en alternativ bearbetningsmetod (Kommissionens förordning (EU) 142/2011, bil V, kap III, avsnitt 2) som godkänts av Jordbruksverket, ska metodens motsvarande kritiska parametrar (tid och temperatur) uppfyllas i enlighet med villkoren i tillståndet. Tillståndet ska uppvisas vid certifieringsorganets besiktning.

I kapitel 3.5 anges vilka löpande driftparametrar som ska mätas och dokumenteras.

För anläggningar kategori B

I kapitel 3.5 anges vilka löpande driftparametrar som ska mätas och dokumenteras.

Vidare anger Naturvårdsverkets allmänna råd "Metoder för lagring, rötning och kompostering av avfall" [4] vilka driftkrav som skall uppfyllas.

Specificerade behandlingskrav med avseende på växtpatogener saknas för närvarande.

För anläggningar kategori C

I kapitel 3.5 anges vilka löpande driftparametrar som ska mätas och dokumenteras.

Specificerade behandlingskrav med avseende på växtpatogener saknas för närvarande.

Slutproduktkontroll

För anläggningar kategori A (enligt Kommissionens förordning (EU) 142/2011, bil V, kap III, avsnitt 3): Representativa prov från biogödsel, som tagits under eller omedelbart efter bearbetning på biogasanläggningen för att övervaka processen skall uppfylla nedanstående krav:

Escherichia coli $n = 5, c = 1, m = 1000, M = 5000$ i 1 g

ABP-lagstiftningen medger ett val mellan *Escherichia coli* och enterokocker. Observera att *Escherichia coli* alltid ska ingå i provtagning och analys enligt ovan vid slutproduktkontroll enligt SPCR 120.

Ur SPCR 120s synpunkt är det alltså frivilligt att analysera enterokocker. Om enterokocker analyseras så är ABP-lagstiftningens krav:

Enterokocker: $n = 5, c = 1, m = 1000, M = 5000$ i 1 g

Representativa prov från biogödsel, som tagits i leveranspunkt för slutprodukt, skall uppfylla följande krav:

Salmonella: inga fynd i 25 g: $n = 5, c = 0, m = 0, M = 0$

Förklaring av n, m, M och c ges i Tabell 4 nedan.

Tabell 4. Förklaring av parametrar vid provtagning

Parameter	Förklaring
n	Antalet prover som skall testas
m	Gränsvärde för antalet bakterier; resultatet anses tillfredsställande om antalet bakterier i samtliga prover inte överstiger m
M	Maximivärde för antalet bakterier; resultatet anses icke tillfredsställande om antalet bakterier i ett eller flera stickprover är M eller fler
c	Antalet prover i vilka antalet bakterier får ligga mellan m och M och provet trots detta kan godtas, förutsatt att antalet bakterier i övriga prover är högst m.

För anläggningar kategori B

Slutproduktkontroll, enligt Naturvårdsverket handbok 2003:4, består av kontroll av *Salmonella*, på samma sätt som för anläggningskategori A.

För anläggningar kategori C

SPCR 120 ställer inget krav på slutproduktkontroll för anläggningskategori C.

Hygienkrav vid insamling av substrat och transport av biogödsel samt åtgärder för att hindra återinfektion

Hygienkraven vid insamling av råvaror och transport av biogödsel kan uppfyllas på olika sätt beroende på hur man valt att arrangera transporterna. Hur rutinerna utformas blir specifikt för varje enskild anläggning. Ett par exempel på transportlösningar är följande:

- Transport av biogödsel till slutanvändaren sker med samma behållare som transport av substrat till biogasanläggningen.
- Transport av biogödsel sker med en behållare som enbart transporterar biogödsel
- Transport sker med s.k. ”tvåfacksbil”, d.v.s. biogödsel och substrat transporteras med en behållare med två separata fack.

Hygienkraven framgår av Kommissionens förordning (EU) 142/2011 [3]

- Bilaga V, Kap II - Hygienkrav för biogas- och komposteringsanläggningar
- Bilaga VIII - Hygienkrav vid insamling och transport av animaliska biprodukter och bearbetade produkter

De specifika kraven för biogasanläggningar framgår av Kommissionens förordning (EU) 142/2011 [3]

- Bilaga V, Kap I, Avsnitt 1 – Krav för anläggningar/biogasanläggningar

De ovan angivna bilagorna beskriver identifiering av ABP-materialet, krav på fordon och behållare, handelsdokument, krav på åtgärder för att hålla obearbetat och bearbetat material separerat m.m.

Alla tillämpliga krav i ABP-lagstiftningen (inklusive alla bilagor och tillägg) skall uppfyllas även inom denna certifiering. Förtydliganden behövs på två punkter, dels tolkning av begreppet ”användning”, dels Jordbruksverkets medgivande om växelvisa transporter. Se förtydliganden här nedan.

Rengöring, tvätt och desinfektion av fordon och behållare, begreppet ”användning”

Kommissionens förordning (EU) 142/2011, Bilaga VIII, Kapitel I, Avsnitt 1, Fordon och behållare, punkt 2 [3], nämner att:

”Fordon och returbehållare ...skall”:

b) ”rengöras, tvättas och/eller desinficeras efter varje användning i den omfattning som krävs för att förhindra korskontaminering.”

Ur certifieringssynpunkt innebär detta att det skall finnas dokumenterade rutiner som definierar:

- 1) När rengöring, tvätt och desinfektion skall ske, dvs. anläggningen måste själv tolka vad begreppet ”användning” innebär.
- 2) Hur rengöring, tvätt och desinfektion skall utföras, utvändigt och invändigt, desinfektionsmedel, vatten, handhavande m.m.
- 3) Var rengöring, tvätt och desinfektion skall ske – vid anläggningen eller på annan plats.
- 4) Att rengöring, tvätt och desinfektion har skett, dvs. ett redovisande dokument med signatur.

Jordbruksverkets medgivande om växelvisa transporter

Om ABP-material hanteras måste behållare som används för både in- och uttransport (av både obearbetade (substrat) och bearbetade produkter (biogödsel)) genomgå rengöring, tvätt och desinfektion efter att substraten lossats och före att biogödsel fylls på. (Kommissionens förordning (EU) 142/2011, Bilaga VIII, Kapitel I, Avsnitt 1 [3])

Avsteg från reglerna i föregående stycke kan göras inom ramen för detta certifieringssystem, eftersom Jordbruksverket har medgivit ett förfarande med "växelvisa transporter". Detta innebär att gödsel transporteras till en biogasanläggning och lossas varefter biogödsel fylls på utan mellanliggande rengöring, tvätt och desinfektion. Certifikatsinnehavaren kan utföra transportererna på detta sätt utan att söka dispens från certifieringsorganet. Ett sådant förfarande kräver dock att:

1. Transporterna går till och från samma gård.
2. Mottagaren av biogödsel är helt medveten om att transportererna sker på detta sätt. Det skall finnas ett skriftligt avtal mellan biogödselproducent och mottagare om på vilket sätt transportererna sker.
3. Man betraktar leverenspunkten av biogödsel som den punkt vid biogasanläggningen där biogödsel lastas. Eventuell förändring av biogödselns kvalitet vid transporten kan ske och detta är mottagande part medveten om.
4. Ovanstående tre punkter skall framgå av certifikatsinnehavarens kvalitetsmanual för biogödseln.
5. Förfarandet ska framgå av framtagna handelsdokument

Övrigt

Det åligger varje anläggningsägare att vara uppmärksam på driftstörningar m.m. som kan innebära att smittämnen sprids inom anläggningen. I förekommande fall skall aktuell tillsynsmyndighet kontaktas för rådgivning och ev. utredning av erforderliga saneringsåtgärder.

Bilaga 4 - Utformning av märket för certifierad biogödsel

Färgexemplar

Gråskala

Bilaga 5 - Obligatoriska uppgifter att mata in i Avfall Web för certifierade anläggningar

Kommun:

Anläggning:

År:

Behandlade mängder

EB4 : Tillåten avfallsmängd enligt tillstånd (ton)

EB7 : Behandlade mängder totalt (ton)

EB8 : varav behandlad mängd matavfall (ton)

EB36 : Behandlad mängd från slakteri (ton)

EB37 : Behandlad mängd från livsmedelsindustri (ton)

EB38 : Behandlad mängd gödsel (ton)

EB39 : Behandlad mängd energigrödor (ton)

EB40 : Behandlad mängd avloppsfraktioner (ton)

EB42 : Behandlad mängd övrigt (ton)

Energi

EB30 : Gasproduktion, rågas (Nm³)

EB31 : Metanhalt (% medel/år)

EB12 : Energitotalt (MWh)

EB13 : varav till värme (MWh)

EB14 : varav till uppgradering (MWh)

EB15 : varav till elproduktion (MWh)

EB32 : varav övrigt (MWh)

EB33 : varav fackling (MWh)

Biogödsel

EB16 : Certifierad biogödsel enligt SPCR 120 (ja/nej)

EB61 : Biogödsel ur rötammaren (Ton våtvikt)

EB62 : Biogödsel, fast (Ton våtvikt)

EB63 : Biogödsel, full (Ton våtvikt)

EB64 : Biogödsel, flytande (Ton våtvikt)

EB65 : Biogödsel som finner avsättning till jordbruksmark, fast (Ton våtvikt)

EB17 : Biogödsel som finner avsättning till jordbruksmark, full (Ton våtvikt)

EB18 : Biogödsel till annan användning (Ton våtvikt)

Innehåll av tungmetaller i biogödsel – full biogödsel

EB66 : TS-halt (% medel/år)

EB43 : Bly (mg/kg TS)

EB44 : Kadmium (mg/kg TS)

EB45 : Koppar (mg/kg TS)

EB46 : Krom (mg/kg TS)

EB47 : Kvicksilver (mg/kg TS)

EB48 : Nickel (mg/kg TS)

EB49 : Zink (mg/kg TS)

Innehåll av tungmetaller i biogödsel – fast biogödsel

EB67 : TS-halt (% medel/år)

EB68 : Bly (mg/kg TS)

EB69 : Kadmium (mg/kg TS)

EB70 : Koppar (mg/kg TS)

EB71 : Krom (mg/kg TS)

EB72 : Kvicksilver (mg/kg TS)

EB73 : Nickel (mg/kg TS)

EB74 : Zink (mg/kg TS)

Innehåll av tungmetaller i biogödsel – flytande biogödsel

EB75 : TS-halt (% medel/år)

EB76 : Bly (mg/kg TS)

EB77 : Kadmium (mg/kg TS)

EB78 : Koppar (mg/kg TS)

EB79 : Krom (mg/kg TS)

EB80 : Kvicksilver (mg/kg TS)

EB81 : Nickel (mg/kg TS)

EB82 : Zink (mg/kg TS)

Innehåll av växtnäring i biogödsel

EB50 : Totalkväve (mg/kg TS)

EB51 : NH₄N (mg/kg TS)

EB52 : Totalfosfor (mg/kg TS)

EB53 : Totalkalium (mg/kg TS)

Adress Prostgatan 2, 211 25 Malmö
Telefon 040-35 66 00
Fax 040-35 66 26
E-post info@avfallsverige.se
Hemsida www.avfallsverige.se